

อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ISSN 8057-2038

ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑-๒ ๒๕๓๙-๒๕๔๐

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิจิตรศิลป์
ผลงานวิชาการ การค้นคว้าวิจัยในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และบุคคลทั่วไป

เจ้าของและสำนักงาน

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม ๗๓๐๐๐

ที่ปรึกษา

จันทิมา สุระเชษฐพงษ์ คณบดีคณะอักษรศาสตร์

บรรณาธิการ

อนันต์ชัย เลาะห์พันธุ์

กองบรรณาธิการ

มนวิภา เจียจันทร์พงษ์

ชวลีบูล บุรณเวช

ชวลีพร พงศ์สุพัฒน์

พวงทิพย์ เกียรติสทกุล

กำหนดออกและสมัครสมาชิก

ปีการศึกษาละ ๒ ฉบับ (ภาคการศึกษาละ ๑ ฉบับ)

สนใจสมัครเป็นสมาชิกและสอบถามได้ที่

นางสาวพันทิพา ศรีพื้นผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

นครปฐม ๗๓๐๐๐ โทร. (๐๓๔) ๒๕๕-๐๙๗

สถานที่พิมพ์

ศักดิ์โสภณาการพิมพ์

๕/๔๙-๕/๕๐ ถนนหลักพระ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทร. ๘๘๑-๔๑๓๒-๔

บรรณาธิการแถลง

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑-๒ พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๙ เป็นการรวมบทความประวัติศาสตร์อีกครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “สถานภาพความรู้ประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน” จัดโดยภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ณ อาคาร ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรได้รวมโครงการสัมมนานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการของมหาวิทยาลัยในการเฉลิมฉลองปีสำคัญในประวัติศาสตร์ไทยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปีใน พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้

บทความที่รวบรวมมีทั้งประวัติศาสตร์ไทย ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชีย และรัสเซีย ประกอบด้วยบทความแปลเอกสารที่มีคุณค่ายิ่ง “อิงหย่าเซ็งหลั่น” (เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสยามประเทศและดินแดนมะละกา) ข้อสันนิษฐานของการตั้งเมืองพิษณุโลก การลงทุนในอุตสาหกรรมไทยในระยะแรก บทบาทของชาวจีนในการทำเหมืองแร่ในภูเก็ต ชีวิตของนางในฮาเร็มในจักรวรรดิออตโตมัน การวิเคราะห์ความหมายของคำ “เมอลายู” ในพงศาวดารมลายูและการเมืองกับวรรณกรรมไซเวียด แต่บทความคงช่วยให้ผู้อ่านได้เห็น “สีสน” ของประวัติศาสตร์และก่อให้เกิดข้อคิด ความคิดเห็น ข้อเสนอหรือข้อโต้แย้งได้ไม่มากนักน้อย นอกจากนี้ บทความอื่นๆ แม้จะไม่ใช่อบทความประวัติศาสตร์โดยตรง คือเรื่อง พัฒนาการละครพูด การตั้งชื่อห้องที่ของไทยและบทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์เกี่ยวกับดนตรีไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังเป็นข้อมูลในการหล่อหลอมความรู้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์หรือศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปได้เป็นอย่างดี

วารสารอักษรศาสตร์ฯ ได้รับเกียรติอย่างสูงจากกวีซีไรต์และศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ถึง ๒ ท่าน คือ คุณอังคาร กัลยาณพงศ์ (กวีซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๒๙ ; ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๒) และคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (กวีซีไรต์ พ.ศ. ๒๕๒๓ ; ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๖) โดยคุณอังคาร กัลยาณพงศ์ได้กรุณาอนุญาตให้นำภาพ “กินรี” ซึ่งเป็นผลงานที่ท่านยังไม่เคยเผยแพร่มาเป็นภาพปก พร้อมกับมอบบทกวีนิพนธ์ “ศรีสัชชนาลัย” ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ของกวีที่มีต่อความทลายหะของนครประวัติศาสตร์ และสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้เราตระหนักถึงคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และประวัติศาสตร์ได้อย่างซาบซึ้ง นอกจากนี้ ท่านยังได้รจนาคำกลอน “กล่อมลูก (กลบทกวาวเตริดง)” เป็นพิเศษให้แก่วารสารอักษรศาสตร์ฯ อีกด้วย ซึ่งกองบรรณาธิการฯ ขอนำมาลงพิมพ์ในฉบับนี้เพื่อรำลึกและบูชาพระคุณแม่ในโอกาส “วันแม่” ที่กำลังจะมาถึงในวันที่ ๑๒ สิงหาคมนี้ด้วย ส่วนคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ก็กรุณามอบคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพเฉลิมพระเกียรติให้แก่กองบรรณาธิการวารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ผู้มีอุปการะคุณ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยอนุเคราะห์เขียนบทความและการจัดพิมพ์วารสารฯ จนสำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มดังที่ปรากฏนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณอังคาร กัลยาณพงศ์ และคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ที่มีส่วนช่วยแต่งแต้มให้วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๑๙ ฉบับประวัติศาสตร์นี้มีความพิเศษมากยิ่งขึ้น

สารบัญ

การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (อิงหย่าเซ็งหลั่น)	๗
หม่าฮ้วน เขียน	
สุพรรณิ กาญจนันธุ์จิตติ แปล	
พิษณุโลก การเลือกทำเลที่ตั้งเมือง	๒๗
พิเศษ เจียจันทร์พงษ์	
อุตสาหกรรมไทย (พ.ศ. ๒๓๙๘-๒๔๗๗) : ปฏิสัมพันธ์กับสนธิสัญญาการค้ากับชาติตะวันตก?	๔๘
มลิวลัย แดงแก้วฟ้า	
กิจการเหมืองแร่ของชาวจีนในมณฑลกุ่ต พ.ศ. ๒๔๐๐-๒๔๗๔	๗๑
พวงทิพย์ เกียรติสหัสกุล	
ความหมายของคำว่า เมอลายู ใน เซอจาเราะห์ เมอลายู (พงศาวดารมลายู)	๙๒
กรุณา กาญจนประภากุล เขียน	
ชวลีพร พงศ์สุพัฒน์ บรรณาธิการ	
พัฒนาการละครพูด	๑๐๗
กอบกุล อิงคุดานนท์	
การตั้งชื่อท้องที่ของไทย	๑๑๔
มณีเป็น พรหมสุทธิรักษ์	
นางในฮาเริ่มออกโตมัน	๑๒๑
อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์	
การเมืองกบฏวรรณกรรมไซเวียด ค.ศ. ๑๙๖๔-๑๙๘๔	๑๔๐
สัญญาชัย สุวังบุตร	

บทสัมภาษณ์

ดนตรีไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ทรรศนะ/ข้อคิดของครูดนตรีไทย ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์	๑๓๒
---	-----

กวีนิพนธ์

๕

๒๓

๑๓๐

โคลงเฉลิมพระเกียรติ

ศรีสังขนาลัย

กล่อมลูก

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

อังคาร กัลยาณพงศ์

อังคาร กัลยาณพงศ์

๒๖๑๑-๒๖๑๑ .ศ.ศ. ๒๖๑๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ณ พลับพลากาญจนภิเษก ระหว่างเสด็จออกมหาสมาคม
ณ ท้องสนามหลวงในพระราชพิธีกาญจนภิเษก เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙

บุญญาบารเมศไต้
ครองแผ่นดินโดยธรรม
กาญจนามิเชกสัม-
ทศพิชราชธรรมแพ้ว

ช บำ- เพ็ญเฮย
เลิศแล้ว
ฤทธิสุข
พ้องพื้นผไทสยาม

A handwritten signature in Thai script, likely belonging to the author or a representative of the library, is positioned at the bottom right of the page.

สัมมนาทางวิชาการเรื่อง

“สถานภาพความรู้ประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน”

จัดโดย ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ อาคาร ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

- ประวัติศาสตร์ชนชาติไทย
- ประวัติศาสตร์กระแสหลัก : ล้านนา สุโขทัย อยุธยา
- การอภิปรายเกี่ยวกับสถานภาพความรู้ประวัติศาสตร์การเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทยสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์
- ทัศนศึกษาหมู่พระที่นั่งและพระตำหนัก บริเวณพระราชวังสนามจันทร์

วันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๙

- การอภิปรายในหัวข้อเกี่ยวกับสถานภาพความรู้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 - ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคกลางและภาคใต้
 - ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสาน
 - ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือ
- ประวัติศาสตร์ศึกษาเฉพาะเรื่อง
 - ความสัมพันธ์ไทย-เปอร์เซียสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ข้าว ดีบุก ยางพารา : การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยข้ามพรมแดน
 - Phan Huy Chu นักประวัติศาสตร์เวียดนามในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ กับงานเขียนประวัติศาสตร์ เรื่อง Licu Trieu Hien Chu' ong Loai Chi